

TÜKRÜK BEZİ TÜMÖRLERİ x (102 Vak'anın İncelenmesi)

Dr. Adem ARSLANxx
Dr. Taha ÜNAL xxx

ÖZET

Atatürk Üniversitesi Tıp Fakültesi Patoloji Anabilim Dalı arşivinde 1966-1981 yılları arasında rapor edilmiş tükrük bezi tümörleri yeniden gözden geçirilmiştir. Teşhisler kaynakların ışığı altında tartışılmış ve histopatolojik özellikler incelenmiştir. Büyük bir çoğunlukla, vak'alar parotis lokalizasyonludur (% 61.8). Çok büyük bir çoğunlukla da teşhislerin pleomorfik adenoma olduğu tesbit edilmiştir. (%90).

GİRİŞ

Tükrük bezinin epitelyal tümörleri üzerine ilk kez geniş kapsamlı klasifikasyonu, Foot ve Frazell tarafından 1953 yılında yapıldıktan sonra, zaman zaman geniş seriler şeklinde incelenmiş araştırmalar da literatüre eklenmiştir¹. İncelenmiş olan tüm serilerde belirgin olarak rastlanılan tümör türü, pleomorfik adenomadır. Tükrük bezi tümörlerinin en sık görüldüğü lokalizasyon da parotis bezidir (1,6).

MATERYAL ve METOD

Atatürk Üniversitesi Tıp Fakültesi Patoloji Anabilim Dalı arşivinde 1966-1981 yılları arasında rapor edilmiş tükrük bezi tümörleri retrospektif olarak ışık mikroskobu düzeyinde hematoksilen-Eozinle boyanmış preparatların histopatolojik yönden değerlendirilmesi yapıldı ve bunların 102 tanesi incelemeye alınıp, raporlarda mevcut bilgileri literatürlerle karşılaştırıldı.

x Atatürk Üniv. Tıp Fak. XX. Kuruluş Yılı Genel Tıp Kongresinde sunulmuştur. Haziran 1986, Erzurum.

xx Dicle Üniversitesi Tıp Fak. Patoloji Anabilim Dalı. Yrd. Doç. Dr.

xxx Ege Üniversitesi Diş Hek. Fak. Patoloji Birimi, Doç. Dr.

BULGULAR

Çalışma materyalimize ait preparatlar incelenirken, tümörler büyük ve küçük tükürük bezleri olmak üzere iki ana gruba bölünmüştür. Büyük tükürük bezi grubunda parotid 63 (% 61,8), submandibular 8(% 7,8) ve sublingual 4 (% 3,9) adet olmak üzere toplam 75 adet tükürük bezi tümörü tesbit edilmiştir. 102 vakada bu sayı, % 73,5'u oluşturmaktadır (Tablo: 1-2).

Tablo: 1- Total 102 Vak'anın dağılımı.

Lokalizasyon	Sayı	%
Büyük tükürük bezleri	75	73,5
Küçük tükürük bezleri	27	26,5
Total	102	100

Tablo: 2- Büyük Tükürük Bezlerinde 75 tümörün dağılımı.

Lokalizasyon	Sayı	%	Total vak'alara göre %
Parotid	63	84	61,8
Submandibular	8	11	8,8
Sublingual	4	5	3,5
Total	75	100	73,5

Küçük tükürük bezleri olarak 27 vak'aya rastlanılmıştır. Bu da total vak'a sayısının % 26,5 unu oluşturur. Sayı olarak damakta 20 (% 19,6), dudakta 5 (% 4,9) nazal kavitede 2 (%2) vak'aya rastlanılmıştır (Tablo:3).

Tablo: 3- Küçük tükürük bezlerindeki 27 Vak'anın dağılımı

Lokalizasyon	Sayı	27 vak'aya göre %	Total Vak'alara (102) göre %
Damak	20	74	19,6
Dudak	5	18,6	4,9
Nazal Kavite	2	7,4	2
Total	27	100	26,5

Araştırmamızdaki tükürük bezi tümörlerinin büyük bir çoğunluğu pleomorfik adenomas olarak rapor edilmiştir. 102 vak'alık serimizde 92 vak'a ile % 90'ı pleomorfik adenomadır. İkinci sırada 8 vak'a ile adenoid kistik karsinoma, % 8'lik bir oran göstermektedir. Birer adet vak'a ile malign mikst tümör ve malign onkositoma diğer türlerini oluşturmaktadır (Tablo: 4).

Tablo: 4- Materyalimizdeki Tükürük bezi tümörlerinin görülme sıklığı.

Tümör Cinsi	Sayı	%
Pleomorfik Adenoma (mikst tümör)	92	90
Adenoid kistik karsinoma (silindroma Kirbriform Adeno Karsinoma)	8	8
Malign mikst tümör (Pleomorfik Adeno Karsinoma)	1	1
Malign Onkositoma	1	1
Total	102	100

Serimizdeki vak'aların 52'si kadın, 50'si erkektir. Yaş ortalaması 37'dir. En küçük yaş 3, en büyük yaş 80'dir (Tablo: 5.)

Tablo: 5- Vak'alarımızın cinsiyete gör dağılımı.

Cinsiyet	Sayı	%
Kadın	52	51
Erkek	50	49
Toplam	102	100

Serimizdeki 92 adet pleomorfik adenoma vak'asının 70 adedi büyük tükürük bezleri (% 76), 22 adet'i küçük tükürük bezleri (% 24)ü yerleşim göstermektedir (Tablo: 6).

Tablo: 6- Pleomorfik adenomaların dağılımı.

Lokalizasyon	Sayı	%
Büyük tükürük bezi	70	76
Küçük tükürük bezi	22	24
Toplam	92	100

Büyük tükürük bezleri yerleşim gösteren 70 pleomorfik adenoma vak'asının 63'ü parotid, 6'sı submandibular, 1'i de sublingual lokalizasyon göstermektedir (Tablo: 7).

Tablo: 7- Büyük tükürük bezleri pleomorfik adenomalarının lokalizasyonları.

Lokalizasyon	Sayı	70 Vak'aya göre %	92 Vak'aya göre %
Parotid	63	90	68,4
Submandibular	6	8,5	6,5
Sublingual	1	1,5	1,1
Toplam	70	100	76

Pleomorfik adenomda vak'alarının 47'si erkek, 45'i ise kadındır (Tablo:8).

Tablo: 8- Pleomorfik adenoma vak'alarında cinsiyet dağılımı.

Cinsiyet	Sayı	%
Erkek	74	51
Kadın	45	49
Toplam	92	100

TARTIŞMA

Bizim serimizde vakaların büyük bir çoğunluğu (% 61,8), parotid lokalizasyonludur. Diğer çalışmalarda bu oran % 65-85 arası verilmektedir (2,7).

Görüldüğü gibi bizde bu oran biraz düşüktür. Tümörlerin ortalama % 10-20'si küçük tükrük bezi kökenlidir (1,2). Küçük tükrük bezi kökenli tümörlerin de büyük bir çoğunluğu damak lokalizasyonludur (2,7), Serimizde büyük tükrük bezi tümörleri, 75 vaka ile % 73,5, küçük tükrük bezlerinde de ise, 27 vaka ile % 26,5 unu oluşturmaktadır. Bunlar içinde 20 vaka damak lokalizasyonludur. Bizim serimizde küçük tükrük bezi oranı biraz yüksektir. Lezyonlarımızın damakta fazla oluşu, literatürle uyum içindedir.

Pleomorfik Adenoma (Mikst Tümör)

Pleomorfik adenoma tüm tükrük bezi kökenli tümörlerin içinde en sık rastlanılan bir türüdür. Çeşitli araştırmalarda bu oran % 52,9; % 58,8; % 59,5-62,5 ve % 78,5 olarak verilmiştir (1,5,7,8). Bizde bu oran fazladır, % 90 bulunmuştur.

Pleomorfik adenoma bir araştırmada büyük tükrük bezi tümörlerinin % 92,5 unu oluşturur. Parotid % 84, submandibular % 8 ve sublingual % 0,5 tir. % 6,5 luk oran da küçük tükrük bezi lokalizasyonludur (2). Diğer bir çalışmada pleomorfik adenoma büyük tükrük bezlerinde % 82, küçük tükrük bezlerinde % 18 oranında bulunmuştur. Bizde bu oran % 76 ve % 24 tür. Parotid lokalizasyonlu pleomorfik adenomun görülme sıklığı % 65-75; % 75,8; % 75-80 ve % 84 olarak bildirilmiştir (1,4,5,6,7). Bizde bu oran % 68,4 tür.

Serimizde cins olarak kadın-erkek görülme oranı eşit kabul edebiliriz. Literatürde de çoğunlukla eşit olarak görülür. Kadınlarda 3/4 oranında fazla görüldüğü de bildirilmiştir (4). En sık görülen çocukluk tümörü pleomorfik adenomadır. 10 günlük çocukta bu tümöre rastlanılmıştır fakat vak'alar daha çok 5-15 yaşları arasında görülür (4). Bizim serimizdeki 92 vak'alık pleomorfik adenoma içinde 3-14 yaş arası 6 vak'aya (% 6,5) rastlanılmıştır.

İster tükrük bezi tümörlerinin tüm türlerinde olsun, ister yalnızca pleomorfik adenoma türü olsun, yaş ortalaması 50 yaşın üzerinde görülür (1,2,3). Maksimum

sıklığının 40 yaş civarı olduğunu söyleyen yazarlar da vardır (4). Ülkemizde yapılan çalışmalarda görülme sıklığı 39 ve 41 olarak verilmiştir (7-8). Bizde bu yaş ortalaması 36-37 dir.

Adenoid Kistik Karsinoma

(Silindroma; Kribriiform Adenokarsinoma)

Serimizdeki mevcut 8 vak'a ile % 8 lik bir görülme oranı gösteren adenoid kistik karsinoma, görülme sıklığında ikinci sırayı almıştır. Çeşitli araştırmalardaki görülme sıklığında, pleomorfik adenomadan sonra çok görülen tümörler arasındadır (3,9). Ülkemizde yapılan çalışmalarda ikinci sırayı alır (7,8). Lokalizasyon olarak büyük ve küçük tükrük bezlerinden submandibular bez, küçük tükrük bezlerinden damak görülme sıklığı yönünden başta gelir (2,3,9). Serimizde büyük tükrük bezlerinde 2-vak'a parotid, 2 vak'a sublingualdedir. Submandibularda hiç lezyon çıkmamıştır. Damaktaki küçük tükrük bezlerinde 4 vak'a vardır. Damaktaki lezyonların çokluğu, kaynaklara uymaktadır.

Pleomorfik Adenomada Karsinoma

Serimizdeki bir adet vak'amız pleomorfik adenomada karsinoma tanısı almıştır. Hasta 55 yaşında bir kadındır. Tümör submandibular lokalizasyonludur.

"Malign mikst tümör" terimi ve "pleomorfik adenomada karsinoma" terimleri son zamanlara karar birbirinin yerine kullanılmıştır. Gerçi terapist için bu lezyonlar arasında hiçbir fark yoktur. Adlandırma gerçekte iki farklı histopatolojik antiteyi ifade eder. Pleomorfik adenomada karsinoma veya mikst tümörden doğan karsinoma, epitelyal bir maligniteyi açıklar. Zeminde bening mikst tümörün atipik görünümü mevcuttur. Buradaki karsinoma genellikle duktal karsinoma tipindedir. Metastazı da yalnızca karsinoma şeklindedir (2). Bizim vak'amızda bu türdendi. Benign görünümdeki bir mikst tümör zemininde irregüler kordonlar yapmış multipl atipik hücre toplulukları izlenmekteydi.

Pleomorfik adenomada karsinoma'dan başka, gerçek malign mikst tümör olarak tanımlanan bir türü daha vardır. Bu tür malign mikst tümöre çok daha nadir rastlanılır. Bunun özelliği hem epitelyal komponent, hem de stromal elemanlar maligndir ve üstelik metastazda da her iki eleman birlikte bulunur (2).

Malign Onkositoma

Serimizdeki tek olan diğer bir vak'ada malign onkositomadır. Malign onkositoma tüm tükrük bezi tümörleri içinde en nadir görülenidir. 1977 yılına kadar literatürde bildirilmiş kabul edilebilir yalnızca 11 vak'a vardır (2). İngilizce literatürde 1985 yılına kadar yayınlanmış başka bir olguya rastlayamadık. Günel ve ark. (10) nın damar lokalizasyonlu bir vak'aları 1976 yılında yayınlanmıştır.

Olgumuz 29 yaşında bir kadındır ve lezyon sağ submandibular bölge lokalizasyonludur. Histolojik olarak tümör, genelde alveoler veya lobüler bir görü-

nümde dizilmiş eosinofilik sitoplazmalı geniş hücrelerden meydana gelmiştir. Çoğunlukla merkeze yerleşmiş nüvelerde büyüklük farkı ve hiperkromatizm yanı sıra hücresel pleomorfizm dikkati çeken özelliklerdendir. Az da olsa lumenvari yapılara rastlanabilmektedir. Tarif edilen hücre gruplarına ince bir stroma desteklik etmektedir (4)

SONUÇLAR

Serimizde parotid lokalizasyon (% 61'8) ve yaş ortalaması 37 olması literatürlere göre düşüktür. Pleomorfik adenoma (% 90) ve genel olarak küçük tükürük bezlerinde (% 26,5) görülme oranı literatüre göre yüksektir.

Küçük tükürük bezleri tümörlerinin damakta sık görülmesi, genelde adenoid kistik karsinomanın görülme sıklığında ikinci sırada olması ve damakta sık görülmesi literatürle uyum içindedir.

SALIVARY GLANDS TUMORS (REVIEW OF 102 CASES)

SUMMARY

Salivary gland tumors which were found at the archives at the pathology Department of Atatürk University, Medical Faculty (1966-1981) have been examined closely. Diagnostic findings were discussed and histopathologic features were examined. Cases with great majority had parotis localisation (% 61,8) most cases were pleomorphic adenoma (% 90).

LİTERATÜRLER

- 1- (N)enin, J.H.P. ve Ark.: Salivary gland tumors: review of 643 cases j. Oral Path. S: 88-102' 1976.
- 2- Batsakis, J.G.: Tumors of the Head and Neck. Clinical and pathological Considerations. Secoind ed. Williams-Wilkins Comp. Baltimore 1979; P. 21-30.
- 3- Shafer, W.G.; Hine, M.K. and Levy, B.M.: A Textbook os oral Pathology Fonsth ed W.B. Saunders comp. 1983; P. 230-257.
- 4- Thackray, A.C. and Lucas, R.B.: Tumors of the Major Salivary Gland. Armed Forces Inst. Path. Washington, D.C. 1974; P. 16-39; 91-99; 107-117; 125
- 5- Cameron, J.M.: Tumors of salivary tissue. J. Clin. Path. 14: 232-245, 1961.
- 6- Langdon, J.D.: Tumors of the salivary glands: Clinical analysis of 68 cases. J. Oral Maxilbfac. Surg. 43: 688-692, 1985.

- 7- Eğilmez, S.: Tükürük bezi selim tümörleri ve habis mikst tümörleri (Profesörlük takdim tezi). İst. Tıp Fak. Mecm. Monografisi serisinden. No. 42, 1968.
- 8- Tunçyürek M. ve Ark.: Tükürük bezi kökenli tümörler. İst. Üniv. Dış Hek. Fak. Derg. 15: 247-252, 1981.
- 9- Osborn, D.A.: Morphology and the natural history of cribriform adenocarcinoma (adenoid cystic carcinoma). J. Clin. Path. 30: 195-205, 1977.
- 10- Günel, Ö.: Çoruh, G. ve Ünal, T.: Küçük tükürük bezinde bir malign onkositoma olgusu. Patoloji Bülteni, 3: 244-251, 1976